

Συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-379/08 και C-380/08

Raffinerie Mediterranee (ERG) SpA κ.λπ.

κατά

Ministero dello Sviluppo economico κ.λπ.

και

ENI SpA

κατά

Ministero Ambiente e Tutela del Territorio e del Mare κ.λπ.

(αιτήσεις του Tribunale amministrativo regionale della Sicilia
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως)

«Αρχή “ο ρυπαίνων πληρώνει” — Οδηγία 2004/35/ΕΚ — Περιβαλλοντική
ευθύνη — Ratione temporis εφαρμογή — Ρύπανση προκληθείσα προ της
ημερομηνίας εκπνοής της προθεσμίας μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο της εν λόγω
οδηγίας και συνεχιζόμενη μετά την ημερομηνία αυτή — Μέτρα αποκαταστάσεως —
Υποχρέωση διαβουλεύσεως με τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις — Παράρτημα II»

Προτάσεις της γενικής εισαγγελέα J. Kokott της 22ας Οκτωβρίου 2009 . . . . . I - 2010

Απόφαση του Δικαστηρίου (τμήμα μείζονος συνθέσεως) της 9ης Μαρτίου
2010 . . . . . I - 2011

Περίληψη της απόφασεως

1. *Περιβάλλον — Πρόληψη και αποκατάσταση περιβαλλοντικής ζημίας — Περιβαλλοντική ευθύνη — Οδηγία 2004/35 — Μέτρα αποκαταστάσεως*
(*Οδηγία 2004/35 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, άρθρα 7 και 11 § 4, και παράρτημα II, σημείο 1.3.1*)
2. *Περιβάλλον — Πρόληψη και αποκατάσταση περιβαλλοντικής ζημίας — Περιβαλλοντική ευθύνη — Οδηγία 2004/35 — Μέτρα αποκαταστάσεως*
(*Οδηγία 2004/35 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου*)

1. Τα άρθρα 7 και 11, παράγραφος 4, της οδηγίας 2004/35, σχετικά με την περιβαλλοντική ευθύνη όσον αφορά την πρόληψη και την αποκατάσταση περιβαλλοντικής ζημίας, σε συνδυασμό με το παράρτημα II της οδηγίας αυτής, έχουν την έννοια ότι η αρμόδια αρχή έχει τη δυνατότητα να τροποποιεί ουσιωδώς μέτρα αποκαταστάσεως περιβαλλοντικής ζημίας τα οποία αποφασίστηκαν μετά τη διεξαγωγή διαδικασίας ανταλλαγής απόψεων σε συνεργασία με τους ενδιαφερόμενους φορείς εκμεταλλεύσεως και τα οποία έχουν ήδη εκτελεσθεί ή έχουν ήδη αρχίσει να εκτελούνται. Σε κάθε περίπτωση, προκειμένου να ληφθεί μία τέτοια απόφαση:
  - η αρχή αυτή φέρει την υποχρέωση ακροάσεως των φορέων εκμεταλλεύσεως στους οποίους επιβάλλονται τέτοια μέτρα, εκτός αν ο επείγων χαρακτήρας της περιβαλλοντικής καταστάσεως απαιτεί άμεση δράση της αρμόδιας αρχής·
  - η εν λόγω αρχή οφείλει, επίσης, να καλεί, ειδικότερα, τα πρόσωπα στις γαίες των οποίων θα πρέπει να εκτελεσθούν αυτά τα μέτρα αποκαταστάσεως να διατυπώσουν τις παρατηρήσεις τους, τις οποίες λαμβάνει υπόψη, και
  - η αρχή αυτή οφείλει να λαμβάνει υπόψη τα κριτήρια του σημείου 1.3.1 του παραρτήματος II της οδηγίας 2004/35 και να περιλαμβάνει στην απόφασή της την αιτιολογία της επιλογής της, και εφόσον παρίσταται αναγκαίο, τους λόγους για τους

οποίους δεν έγινε ή δεν ήταν δυνατό να γίνει εμπεριστατωμένη εξέταση, όπως για παράδειγμα λόγω του επείγοντος χαρακτήρα της περιβαλλοντικής καταστάσεως.

(βλ. σκέψη 67, διατακτ. 1)

2. Η οδηγία 2004/35, σχετικά με την περιβαλλοντική ευθύνη όσον αφορά την πρόληψη και την αποκατάσταση περιβαλλοντικής ζημίας, δεν απαγορεύει εθνική νομοθεσία που παρέχει τη δυνατότητα στην αρμόδια αρχή να εξαρτά την άσκηση του δικαιώματος των φορέων εκμεταλλεύσεως τους οποίους αφορούν τα μέτρα περιβαλλοντικής αποκατάσεως να χρησιμοποιούν τις γαίες

τους από την εκτέλεση των απαιτούμενων εργασιών, και αυτό ισχύει έστω και αν τα σχετικά μέτρα δεν αφορούν τις εν λόγω γαίες, διότι έχουν ήδη «εξυγιανθεί» ή ουδέποτε έχουν μολυνθεί. Πάντως, ένα τέτοιο μέτρο πρέπει να δικαιολογείται από τον σκοπό της αποφυγής της χειροτερεύσεως της περιβαλλοντικής καταστάσεως εκεί όπου τα εν λόγω μέτρα εκτελέστηκαν ή, κατ' εφαρμογή της αρχής της προληψέως, από τον σκοπό της προλήψεως της εμφανίσεως ή της επανεμφανίσεως άλλων περιβαλλοντικών ζημιών στις εν λόγω γαίες των φορέων εκμεταλλεύσεως, οι οποίες βρίσκονται καθόλο το μήκος του αιγιαλού που αποτελεί αντικείμενο των εν λόγω μέτρων αποκατάσεως.

(βλ. σκέψη 92, διατακτ. 2)